Obsah

6 BIOTOP LES

Šťavnatá zeleň listů, veselé cvrlikání ptactva a uklidňující šumění ve vrcholcích stromů: les jako místo klidu a odpočinku je pro člověka nenahraditelný. Lesy představují velmi významný biotop pro celou řadu živočichů a rostlin, s nimiž se potkáváme na vycházkách. Není ovšem les jako les. Podle toho, zda se procházíme po jehličnatých lesích, vlhkých lužních lesích, suchých a písčitých borovicových lesích nebo druhově bohatých smíšených listnatých lesích, nalézáme zcela odlišné rostliny a živočichy v prostředí, které se vyznačuje zcela individuálním rázem.

86 BIOTOP LOUKA A POLE

Na polích a loukách se kopretiny, chrpy a rudý vlčí mák předhánějí v zářivosti svých barev, včely a čmeláci si pobzukují vedle poletujících motýlů a kobylek, zatímco kukačka neomaleně vyvolává své jméno do kraje. Je to místo, kde lišky dávají dobrou noc a čápi se promenádují na svých vysokých červených nohou. Všechny naše současné louky kromě luk horských stvořila lidská ruka, což samozřejmě tím spíše platí o polích. Vznikl tak nový biotop pro řadu rostlin a živočichů.

154 BIOTOP LIDSKÁ SÍDLA

Příroda je často nejpoutavější právě tam, kde ji zažíváme v bezprostřední blízkosti a každý den: ve svém okolí. Je pozoruhodné, kolik planých rostlin a divokých živočichů upřednostnilo život v těsném sousedství s lidmi. Sedmikráskám se tak nejlépe daří na našich trávnících, plchové přezimují v kůlnách, vlaštovky využívají domovní zdivo jako náhradu za skály a čápi místo na stromech hnízdí na komínech. Patří sem samozřejmě i méně oblíbení nájemníci, jako jsou mouchy nebo obávané vosy. Platí přitom, že čím více toho o rostlinách a živočiších a jejich přirozeném způsobu chování víme, tím lepší může být naše soužití s nimi, popř. se před nimi dovedeme chránit.

210 BIOTOP VODA

Idylické rybníky, divoké řeky a zurčivé potůčky – všude mají domov zcela specifické rostliny a živočichové. Některé druhy žijí na vodní hladině, to jsou například leknín a dlouhonohé bruslařky, jiné, jako věčně číhající lovčíci nebo štěbetaví rákosníci, přebývají na březích, nad vodou loví lesklé vážky. Četní a nanejvýš zajímaví živočichové žijí ukryti před našimi zraky v samotné vodě. S trochou trpělivosti a pomocí obyčejného kuchyňského sítka a prázdného kelímku od jogurtu můžete pozorovat a důkladně poznávat i je!

262 BIOTOP HORY A VELEHORY

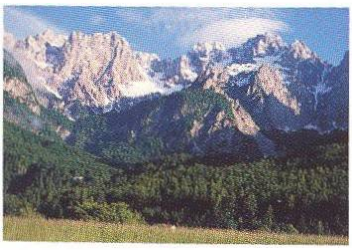

Ať již se jedná o hořec, tetřeva či kozorožce, v horách potkáváme naprosto jedinečné rostliny a živočichy, kteří v mnoha případech dokážou žít skutečně pouze zde. S každým výškovým stupněm přitom nacházíme zcela odlišné biotopy: stupeň pahorkatin a vrchovin se zvedá nad nížinami asi do výšky 800 m n. m. a obvykle jej tvoří kulturní krajina. V horském stupni do výšky cca 1700 m n. m. rostou lesy složené z buků, dubů, smrků a modřínů. Následný subalpínský stupeň sahá do výšky kolem 2400 m n. m., lesy postupně přecházejí v zakrslé stromy a nakonec již jen zakrslé keře. Zde se nachází hranice lesa. V alpínském stupni, který sahá až k samotným vrcholkům nejvyšších evropských pohoří, jsou dřeviny stále nižší, daří se tady již jen pěnišníkům a drobným vrbičkám, bylinám a nakonec pouze poduškovitým rostlinám a lišejníkům.

C 504.85 a
Jihočeská vědecká knihovna
v Českých Budějovicích

294 BIOTOP POBŘEŽÍ

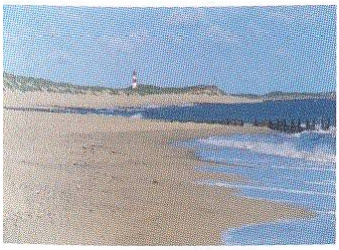

Do středoevropského regionu spadají také pobřežní oblasti. Tam, kde příliv a odliv dvakrát denně nechává jako mávnutím kouzelného proutku zmizet a opět se vynořit Severní moře, se nachází jeden z celosvětově nejvýznamnějších ekosystémů: watty neboli pobřežní mělčiny Severního moře. Svým dočasně odhaleným mořským dnem, bohatě kvetoucími slanisky, dunami a skalnatými mělčinami přitahuje bezpočet zcela mimořádných rostlin a živočichů. S mnoha z nich se samozřejmě setkáváme na procházkách různými pobřežními biotopy.

326 ŽIVOČICHŮM NA STOPĚ

V lesích, na polích, v parcích, zahradách a na loukách žije mnoho živočichů, které máme možnost spatřit jen zřídka. To platí zejména o savcích, kteří jsou aktivní většinou za soumraku a v noci a ještě k tomu jsou značně plaší. Klasickou indicií je stopa, kterou pohybující se zvíře zanechává v měkké půdě. Mohou to však být i další skutečnosti: odřený kmen stromu, rozválená půda v lese nebo kupa zeminy na louce, ohryzané jedlové šišky, hnízdo v křoví spletené ze stébel, peří, trus nebo vývržky a mnoho dalšího. Bystrému pozorovateli mohou známky zvířecí přítomnosti vypovědět mnohé o jejich výskytu a chování.

368 JEDOVATÉ ROSTLINY

Řada rostlin obsahuje jedovaté látky, které mohou mít za jistých okolností i smrtící účinky. Na zadní klopě najdete přehled obzvláště jedovatých druhů, které byste měli znát, abyste sebe a své děti ochránili před otravou. Ve výběru je kladen důraz na druhy, které najdeme vysázené všude v zahradách, parcích a na hřbitovech. Tento seznam si ovšem nikterak nečiní nároky na úplnost, mnohé další rostliny jsou rovněž jedovaté. Měli bychom se držet zásady, že nikdy nejíme rostliny, plody nebo houby, které s naprostou jistotou nedokážeme určit.